

Kutseksam 2019

5.09.2019 Tartu

6.09.2019 Tallinn

Taotlemise tingimused

▶ Kutse karjäärispetsialist, tase 6

- 1) kõrgharidus,
- 2) läbitud karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolitus(ed),
- 3) töökogemus karjäärinõustamise või karjääriinfo vahendamise alal.

▶ Kutse karjäärispetsialist, tase 7

- 1) kõrgharidus,
- 2) läbitud karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolitus(ed),
- 3) töökogemus karjäärinõustamise või karjääriinfo vahendamise alal,
- 4) töökogemus ja isiklik panus valdkonna teenuste ja metoodika arendamises siseriiklikul või rahvusvahelisel tasandil,
- 5) teiste karjääriteenuste pakkujate juhendamise ja koolitamise kogemus.

Koolitustest

- ▶ Viimase 5 a koolitused, kõik tõendatud tunnistuste/tõendite koopiatega
- ▶ Ainult need, mis on väga konkreetselt seotud karjäärinõustamise või karjääriinfoga
- ▶ Asutusesiseseid koolitusi saab tõendada ka organisatsioon ühise nimekirjana.
- ▶ Koolitus(seminar, info- või õppepäev) iseenesest ei tõenda pädevust

Millised koolitused on olulised?

- ▶ 1) kõik karjäärispetsialistid:
karjääriteenuste põhialused
(karjääriplaneerimine ja seda toetavad
teenused; haridus- ja töömaailma
tendentsid, psühholoogia põhialused).
- ▶ 2) lisaks karjäärinõustajad:
karjäärinõustamise põhimõtted,
individuaalse- ja grupinõustamise protsessid,
nõustaja eneseareng, nõustamisteooriad.
- ▶ 3) lisaks karjääriinfo spetsialistid:
infovajaduse selgitamine, infootsingu
meetodid, allikate haldamine,
teavitusmaterjalide koostamise alused,
infoürituste korraldamise alused, turundus
ja reklaam, uuringute metoodika.

Kutsestandardid, sh. hindamisstandard hoolega läbi lugeda enne taotlemahakkamist, et analüüsida, millist kutsetaset üldse võiks... Neid loetakse pealiskaudselt või ei loeta üldse!

Enne eksamit võiks veel vaadata:

- ▶ Karjäärinõustamise ja -info teooria, väljapaistvamate teoreetikute nimed
- ▶ Paradigmad (konstruktivistlik, humanistlik, matching)
- ▶ *Tööpered* - Fontese kodulehelt esmane teave ja muud ametite andmebaasid
- ▶ Infokanalid - on veel mitmeid peale Rajaleidja ...
- ▶ Isikliku võrgustiku tekitamine, st - vajadusel tean, kelle juurde on kiiresti võimalik edasi suunata, (nt psühholoogi) telefoninumber vm kontakt.

Arengumapp

NB! Vormikohane avaldus

AVALDUSELE LISATUD DOKUMENDID:

- ▶ 1) koopia isikut tõendavast dokumendist (pass või ID kaart, dokumendi number ja isikukood loetavad!)
- ▶ 2) haridust tõendava dokumendi koopia(d)
- ▶ 3) taastõendamise korral varem omistatud kutsekvalifikatsiooni tõendava dokumendi koopia
- ▶ 5) karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolituste läbimist tõendava(te) dokumendi(dokumentide) koopia(d)
- ▶ 6) kirjalik eneseanalüüs. Eneseanalüüsi nõuetekohane vorm lähtuvalt karjäärispetsialisti, tase 6 või tase 7, hindamisstandardist
- ▶ 7) erialase tegevuse kirjeldus, tase 7. Vorm lähtuvalt karjäärispetsialisti, tase 7 taotlejad
- ▶ 8) maksekorraldus või muu kinnitus kutseomistamisega seotud kulude tasumise kohta

Kutse taotlemise maksumus

- ▶ esmataotlejatele 225.-
- ▶ taastõendajatele 150.-

- ▶ a/a: EE432200221021631732; selgitusse
*nimi ja „kutseeksami tasu, taotleja
ees- ja perekonnanimi“*

NB! Kui dokumendid on edastatud, siis loetakse hindamisprotsess alustatuks ja eksamile ilmumata jätmise või ebaõnnestumise korral raha ei tagastata! Ka ei tagastata esitatud dokumente (arengumappi).

Arengumapi edastamine

Tähtaeg:
30. septembriks
(kohale jõudmise
kuupäev!)

► **paberkandjal** ja vormid ainult kodulehe vastavalt leheküljelt (järjekord, lehed ja lisad nummerdada) saata aadressile:

*KNY Kutsekomisjon
Sepapaja 6, 11415, Tallinn
Kutseksam*

- Võib isiklikult kohale viia Fontese infolauda.
- Paberkandjal saadetavad dokumendid palume kõita augustatult kiirkõitja vahele!

► **digitaalselt** kutsekomisjon@kny.ee:

- 1) Avaldus
- 2) CV
- 3) Eneseanalüüs (tase 6 ja 7), erialase tegevuse kirjeldus (tase 7)
Ei pea olema digiallkirjaga.

NB! Igale poole, kus lahter - mis kutset ja taset taotletakse 😊!

Eksamiapsud I

- ▶ CVd ei vasta nõuetele!? *See on meie töös vajalik baasoskus!*
- vormistus;
- töökogemus vales järjekorras;
- töökogemuse kirjeldamisel on puudu karjäärivaldkonnaga seonduv, nt töökohustuste hulka kuulus ...
- haridus ebaselgelt kirjeldatud, nt „rakenduslik kõrgharidus, õpetajakutse“ - tegelikult läbinud psühholoogiaõpetaja täienduskoolituse, kutset ei ole;
- millal kirjutame, et magistrikraad olemas, millal - võrdsustatud magistrikraadiga;

<https://www.riigiteataja.ee/akt/909041>

Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 20. augustit 1991. aastal antud endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus. Seletuskirjas ka vastavuse tabel.

- ▶ **Eneseanalüüside tase ebaühtlane!**
- sisu hüplik, laialivalguv, puudulik;
- teiste mappidest või veebist kopeerimine/ümber kirjutamine;
- viited puuduvad/puudulikud.

Eksamiapsud II

- ▶ Meetodite tundmine ja *põhjendatud* kasutamine (vestlus, mõttekaart, story-telling, sotsiomeetria, metafoorid, visualiseerimine, probleemilahendus, testid/töölehed/küsimustikud, aktiivne kuulamine/peegeldamine jne);
- ▶ Hea üksikute meetodite tundmine, samas ei oma ülevaadet, milline on nõustamise protsess tervikuna. *Meetod annab võtme, aga mis edasi...?*
- ▶ Ebavajalike meetodite kasutamine, nt õppimisvõimaluste kaardistamine, aga seda sellel nõustamisel ei vajata...
- ▶ Protsessi *planeerimine*;
- ▶ Eesmärgi seadmine,
- ▶ Nõustamisprotsessi järgimine, sh tagasiside andmine ka vaheetappides;
- ▶ Ei nähta *põlvkondade erisusi* nõustamisprotsessis;
- ▶ *Eeldamine*, nt klient oskab iseenesest mõistetavalt arvutit kasutada jms;
- ▶ Kliendi infootsingu oskuste väljaselgitamine;
- ▶ Jäik *oma* meetodiga survestamine;
- ▶ Puuduvad või vähesed oskused ja kokkupuude erinevate nõustatavatega.

Eelmiste kutseeksamite tagasisidest I

Mis oli protsessis kõige keerulisem osa?

- ▶ *Kas just keerukam, aga aeganõudvam osa oli arengumapis eneseanalüüs.*
- ▶ *Koolituste ja tõendite kokkupanek. Kui varasemalt kutse taotlemise peale ei mõtle, on koolituste meenutamine ja tõendite otsimine väga aeganõudev töö.*
- ▶ *Eksamil kujutletava kliendiga nõustamise ülesehitus.*
- ▶ *Veidi keeruline, kuid see eest huvitav ja vajalik, oli karjääriteooriate sidumine igapäevase nõustamispraktikaga. Minu jaoks kujunes keerulisemaks vähene kogemus just täiskasvanute nõustamisel.*
- ▶ *Kõige keerulisem vast ongi protsessi selgeks tegemine. Samas kui see on selgeks tehtud siis jääb üle vaid selle järgi tegutsemine.*

Eelmiste kutseeksamite tagasisidest II

Kui kaua läks aega arengumapi jaoks vajalike dokumentide vormistamiseks?

- ▶ *Kuna osa dokumente tuli küsida mujalt ja infot oli vaja kirja panna palju, siis alustasin põhjalike ettevalmistustega umbes paar kuud enne kutseeksami dokumentide esitamise tähtaega.*
- ▶ *Kokku kulus kuni 5 tööpäeva.*
- ▶ *Alustasin juunis, juulis puhkasime ja jätkasin taas augustis. SA Innovega käis pidev kirj vahetus ja uurimine, et mis mahus nende poolt läbi viidud koolitused lähevad arvesse (tundide kaupa)*
- ▶ *Ma vormistasin oma mapi väga hoolikalt ehk siis viskasin viimasel hetkel sealt välja kõik selle, mis läks kaugemale kui küsitud aastad. Minu mapi puhul mainiti eksamil ära, et väga lakooniline mapp on. Kas oleksin pidanud rohkem välja tooma oma kogemust?*
- ▶ *Päris ausalt öelda siis algus sai tehtud mais, juunis jätsin asja seisma, et veidi mõtteid koguda ja juuli teisel poolel hakkasin uuesti tasapisi teemaga tegelema, et septembri algusega valmis saada.*

Esmataotlejad ja taastõendajad

- ▶ Arengumappi täies mahus nõutakse kõigilt,
- ▶ vestlusele (suulisele eksamile) kutsutakse kõik esmataotlejad ja vajadusel ka taastõendajad.

Kutse andmise ajakava 2019.aastal

- ▶ Infoseminarid kutse taotlejatele
5. sept Tartus, 6. sept Tallinnas.
- ▶ Dokumentide esitamine **30. septembriks kell 23.59** - nii paber kandjal mapp kui ka digidokumentid.
- ▶ I ETAPP - Dokumentide tehnilise kontrolli teostamine.
  - *Taotlejate dokumentide saabumisest ning täiendamise vajadusest teavitamine.*
- ▶ II ETAPP - Arengumapi sisulise poole analüüs hindamiskomisjoni poolt.
  - *Eksaminimekirjade koostamine, osalejale teatatakse eksami toimumise koht, kuupäev ja kellaeg.*
- ▶ III ETAPP - Kutseeksamil kutsetaotlejate kompetentside hindamine, **12. ja 13. novembril Tallinnas ja Tartus.**

Veel...

- ▶ Kutse- ja hindamiskomisjonide liikmed ei anna enne dokumentide esitamise tähtaega taotlusdokumentidele hinnanguid.
- ▶ Oma vastavuse kutsetasemele otsustab taotleja ise. Taotlemise protsessi käigus otsustab kutsekomisjon, kas vajalikud kompetentsid ja pädevused vastavad soovitud tasemele.
- ▶ Abiks on kovisioonid, töövarjud!

Kasulikku lugemist (vt ka KNÜ kodulehelt otselinke):

- ▶ Karjäärinõustamine. Nõustaja käsiraamat. Koostajad: P.Jamnes, M. Väli, Tallinn 2009
- ▶ Sotsiodünaamiline nõustamine. Abiks praktikule. R. Vance Peavy, Tallinn 2002
- ▶ Aktiivne kaasamine. Karjäärinõustamine: olemine ja tegemine. Norman E. Amundson, Tallinn 2010
- ▶ Karjäärinõustamise eetikakoodeks.
- ▶ Karjääriinfo teejuht, Eensalu, K., Raudsaar, K., Traumann, T., Verpson, A-L, 2008
www.rajaleidja.ee/public/Suunaja/Infoteejuht/RL_sisu_2008_1kuni20.pdf
- ▶ Karjääriinfo vahendamise käsiraamat, James P. Sampson, 2010
- ▶ Karjääriinfo vahendamise mudel ja selle rakendamise protsess, Szymanel, A., Verpson, A-L, 2014
www.rajaleidja.ee/public/Suunaja/Karjaariinfo_vahendamise_mudel_2014.pdf

- ▶ Inglise keeles:
- ▶ 1993 Mark L. Savickas „Career counseling in the postmodern era“.
- ▶ 1996 Vance R. Peavy „New look in counselling“.
- ▶ 1997 Vance R. Peavy „Sociodynamic counselling“ (Sotsiodünaamiline nõustamine. 2002)
- ▶ 2003 Norman E. Amundsen „Active Engagement: Enhancing the Career Counselling Protsess“.
- ▶ 2006 Miller, H. Judi „Solution-focused thinking in career counselling“.

Eksamiülesanne

- ▶ Hetkeolukorra mõtestamine
- ▶ Põhiprobleemi sõnastamine
- ▶ Välistada „ballastinfo“
- ▶ Panna kirja esimesed sammud, mis aitavad probleemi lahendada
- ▶ Pikk karjääriplaan - eesmärk ja milliseid samme selle täitmiseks võiks astuda
- ▶ Viimases etapis keskenduda ainult juhtumi kirjelduse all olevatele küsimustele

Kutsetunnistus

- ▶ Kutseeaduse § 15.lõige (1) sätestab:
  - Kutse andmine on kutset taotleva isiku (edaspidi *taotleja*) kompetentsuse kutsestandardis nimetatud nõuetele vastavuse hindamine, mille tulemusena kantakse taotlejale antud kutse kutseregistrisse. Paber kandjal kutsetunnistus väljastatakse kutse saanud isikule tema taotlusel.
[RT I, 28.12.2018, 3 - jõust. 01.01.2019]
- ▶ KNÜ on valmis korraldama kutsetunnistuste väljatrüki, nende piduliku üleandmise (KNÜ üldkogul 11.12.2019) ja kättetoimetamise kõigile värskelt kutse omistatud isikutele.
- ▶ **Pärast kutseeksami toimumist** saadab kutsekomisjon kõigile neile, kelle taotlus (taastõendamine või esmataotlemine) sai kutsekomisjoni otsusel positiivse kinnituse, **vastava päringu, millele saab vastata: JAH** soovin paber kandjal tunnistust; EI soovi paber kandjal kutsetunnistust.
- ▶ Kes ei soovi paber kandjal kutsetunnistust, saab selle olemasolu tõendada kutseregistri kandega.
- ▶ **Tunnistuse väljatrüki tasu sisaldub kutse taotlemise hinnas.**

